

Sygn. akt XIV C 616/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 marca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XIV Wydział Cywilny z siedzibą w Pile

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO J. Grudziński

Protokolant st. sekr. sąd. E. Szumiło

po rozpoznaniu w dniu 27 lutego 2018 r. w Pile

sprawy z powództwa **Skarbu Państwa – Naczelnika Urzędu Skarbowego w P. zastępowanego przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej**

przeciwko **M. H. (H.), J. H. i A. H. (H.)**

o uznanie czynności prawnych za bezskuteczne

1. Uznaje za bezskuteczną w stosunku do powoda Skarbu Państwa – Naczelnika Urzędu Skarbowego w P. umowę darowizny zawartą w dniu 31 marca 2016 r. przed notariuszem P. W. w Kancelarii Notarialnej w W., Repertorium A numer (...), mocą której M. H. darował swoim rodzicom J. H. i A. H. nieruchomości gruntową stanowiącą działkę numer (...), o powierzchni 0,9812 ha, położoną w F. gmina W., dla której Sąd Rejonowy w Chodzieży V Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w W. prowadzi księgę wieczystą nr (...) – w celu ochrony przysługujących Skarbowi Państwa – Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w P. wobec P. H. wierzytelności pieniężnych z tytułu: podatku od towarów i usług w łącznej wysokości 1.132.008,24 zł, potwierdzonej tytułami wykonawczymi o numerach: SM (...), SM (...), SM (...), SM (...), SM (...), SM (...), SM (...), SM (...), SM (...), SM (...), SM (...), SM (...), SM (...) i SM (...), podatku dochodowego od osób fizycznych w łącznej wysokości 268.273,47 zł, potwierdzonej tytułem wykonawczym o numerze SM (...), podatku dochodowego według stawki 19 % od dochodów osób fizycznych prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą lub działy specjalne produkcji rolnej w łącznej wysokości 346.294 zł, potwierdzonej tytułem wykonawczym o numerze (...)–SW.522. (...)–2016;

2. Oddala powództwo wobec pozwanego M. H.;

3. Zasądza od powoda na rzecz pozwanego M. H. kwotę 3.617 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego;

4. Nie obciąża pozwanych J. H. i A. H. kosztami procesu.

J. Grudziński

UZASADNIENIE

[**Przewodniczący** 00:06:18.187]

Początek ustnego uzasadnienia wyroku. W pozwie z dnia 6 czerwca 2017 roku powód Skarb Państwa reprezentowany przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w P., w którego imieniu działa Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej, wskazując jako pozwanych M. H., J. H. i A. H., wniósł o uznanie umowy darowizny z dnia 26 czerwca 2012 roku zawartej w formie aktu notarialnego przed notariuszem P. W. [? 00:07:11.474], repertorium A numer (...), pomiędzy P. H., darczyńcą, oraz M. H., obdarowanym, na mocy której P. H. darował na rzecz swojego brata M. H.

nieruchomość gruntową stanowiącą działkę numer (...) o powierzchni 0,98 ha, położonej w F. gmina W., dla której Sąd Rejonowy w Chodzieży V Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w W. prowadzi księgę wieczystą numer (...), umowy darowizny z dnia 31 marca 2016 roku zawartej w formie aktu notarialnego przed notariuszem P. W. [? 00:08:11.504], repertorium (...), pomiędzy M. H., darczyńca, oraz J. H. i A. H., obdarowani, na mocy której M. H. darował na rzecz swoich rodziców J. H. oraz A. H. nieruchomość gruntową stanowiącą działkę numer (...) o powierzchni 0,98 ha położonej w F. gmina W., dla której Sąd Rejonowy w Chodzieży V Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w W. prowadzi księgę wieczystą numer (...), za bezskuteczne wobec Skarbu Państwa reprezentowanego przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w P., któremu przysługują wobec P. H. wierzytelności z tytułu zaległych zobowiązań podatkowych, podatku od towarów i usług w łącznej kwocie 1 milion 132 tysiące 8 złotych 24 grosze, w tym 649407 złotych i 24 grosze należność główna oraz 482601 złotych odsetki, w związku z którymi wystawiono tytuły wykonawcze o numerach (...) [ns 00:09:52.777], (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), w podatku dochodowym od osób fizycznych w łącznej kwocie 268273 złote 47 groszy, w tym 145640 złotych i 47 groszy z należności głównej oraz 122632 złote odsetki, w związku z którymi wystawiono tytuł wykonawczy o numerze (...) i w podatku dochodowym według stawki 19 procent od dochodów osób fizycznych prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą - oddziały specjalne produkcji rolnej w łącznej kwocie 346294 złote, w tym 212536 złotych należność główna oraz 133758 złotych odsetki, w związku z którym wystawiono tytuł wykonawczy o numerze 319-SW.522. (...).2016. Powód wniósł także o zasądzenie od pozwanych kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej. W uzasadnieniu powód wskazał na to, że dłużnik..., że P. H. był dłużnikiem Skarbu Państwa z tytułu należności podatkowych opisanych w pozwie. Należności te obejmowały podatek od towarów i usług za lata 2008-2010 z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych za 2008 rok oraz z tytułu podatku dochodowego według stawki 19 procent od dochodów osób fizycznych prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą lub działy specjalne produkcji rolnej za 2010 rok. I te należności według powoda nie zostały zapłacone. Egzekucja prowadzona przez powoda okazała się bezskuteczna, natomiast powód ustalił, że umową darowizny z 26 czerwca 2012 roku dłużnik P. H. przekazał, darował nieruchomość położoną w F. na rzecz swojego brata M. H., a następnie umową darowizny z 31 marca 2016 roku ta sama nieruchomość została darowana przez M. H. swoim rodzicom - J. i A. H.. W ocenie powoda czynności te zostały [ns 00:14:52.996] z pokrzywdzeniem wierzyciela. Wskutek dokonania tych czynności doszło do stanu, w którym powód nie mógł zaspokoić swoich wierzytelności, a zatem powód wniósł o uznanie tych czynności umów darowizn za bezskuteczne wobec niego w celu ochrony przysługujących Skarbowi Państwa wierzytelności podatkowych. Powód powoływał się w szczególności na przepisy artykułu 527 paragraf 1 kodeksu cywilnego. W odpowiedzi na pozew z dnia 14 sierpnia 2017 roku pozwani M. H., J. H. i A. H. wnieśli o oddalenie powództwa wobec pozwanego M. H., o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego M. H. kwoty 3617 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego w procesie. Jednocześnie pozwani J. H. i A. H. uznali powództwo, wnieśli o skierowanie sprawy do mediacji oraz wnieśli o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych J. H. i A. H. solidarnie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W odpowiedzi na pozew pozwani wskazali na to, że powództwo skierowane przeciwko M. H. powinno zostać oddalone, albowiem z powołaniem się na orzecznictwo sądowe przyznane, powołane w odpowiedzi na pozew, pozwani wskazali, że przedmiotem zaskarżenia w takiej sytuacji powinna być tylko ostatnia czynność prawna, a zatem umowa darowizny dokonana między M. H. a jego rodzicami. W piśmie z 23 sierpnia 2017 roku powód podtrzymał swoje żądania, podnosząc, że przedmiotem zaskarżenia powinny być obie czynności prawne i w związku z tym, że wszyscy pozwani mają legitymację procesową w niniejszej sprawie. Na rozprawie w dniu 27 lutego 2018 roku pozwani podtrzymali swoje żądania i twierdzenia, jednocześnie cofnęli wniosek o skierowanie stron do mediacji, podtrzymali swoje zarzuty i twierdzenia zawarte w odpowiedzi na pozew, a jedynie pozwani A. H. i J. H. zmodyfikowali żądania w zakresie kosztów procesu, wnosząc o nieobciążenie ich tymi kosztami, a to z uwagi na to, że nie dali podstaw do wystąpienia z powództwem. Sąd ustalił i zważył, co następuje. Zgodnie z artykułem 213 paragraf 2 kodeksu postępowania cywilnego Sąd jest związany uznaniem powództwa, chyba że uznanie jest sprzeczne z prawem lub z zasadami współżycia społecznego albo zmierza do obejścia prawa. Zgodnie z tym przepisem, wobec tego, że pozwani J. H. i A. H. uznali powództwo, Sąd był tym uznaniem związany, [ns 00:20:27.640] w szczególności Sąd nie dopatrywał się żadnych podstaw do tego, żeby uznanie powództwa uznać za sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo dojść do wniosku, że uznanie zmierza do obejścia prawa. Przeciwnie, Sąd uznał, że przesłanki przewidziane przepisami prawa, a w szczególności artykuł 527 kodeksu cywilnego, w stosunku do

pozwanym zostały spełnione. Sąd uznał za wiarygodne wszystkie dokumenty znajdujące się w aktach sprawy, część z tych dokumentów, takich jak akty notarialne i decyzje podatkowe były dokumentami urzędowymi, zaświadczającymi to, że to, co w dokumentach tych stwierdzono, jest zgodne z prawdą. A zatem w zakresie uznania za bezskuteczną umowy darowizny dokonanej... zawartej w dniu 31 marca 2016 roku, w której to M. H. darował swoim rodzicom J. H. i A. H. nieruchomości położoną w F., uznając za zasadne spełnienie przesłanek przewidzianych artykułem 527 kodeksu cywilnego, Sąd powództwo uwzględnił. Jeśli chodzi o żądanie skierowane do pozwanego M. H. to w ocenie Sądu żądanie to nie zasługuje na uwzględnienie. Zgodnie z artykułem 527 paragraf 1 kodeksu cywilnego, gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Zgodnie z paragrafem 2 tego przepisu czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny lub stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem tej czynności. Zgodnie z artykułem 528 kodeksu cywilnego, jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Zgodnie z artykułem 531 paragraf 1 kodeksu cywilnego uznanie za bezskuteczną czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli następuje w drodze powództwa lub zarzutu przeciwko osobie, która wskutek tej czynności uzyskała korzyść majątkową. Według paragrafu 2 tego przepisu w wypadku, gdy osoba trzecia rozporządziła uzyskaną korzyścią, wierzyciel może wystąpić bezpośrednio przeciwko osobie, na której rzecz rozporządzenie nastąpiło, jeżeli osoba ta wiedziała o okolicznościach uzasadniających uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną albo jeżeli rozporządzenie było nieodpłatne. Na tle tego ostatniego przepisu wyrażone zostały dwa poglądy odnośnie zaskarżenia czynności prawnych w sytuacji, gdy nastąpiło dalsze przeniesienie przedmiotu tej czynności, to znaczy, gdy dłużnik dokonał przeniesienia tego przedmiotu na osobę trzecią, a ta osoba dokonała kolejnej czynności prawnej, przenosząc, czy dokonując przeniesienia tego przedmiotu na kolejną osobę. Mamy więc tu do czynienia... do rozważenia problem. Po pierwsze, przeciwko komu w razie serii kolejnych rozporządzeń majątkowych należy skierować roszczenie pauliańskie powoda i po drugie, która czynność prawna powinna być w takiej sytuacji zaskarżona skargą pauliańską. Podkreślić trzeba, że Sądy powszechne, a także Sąd Najwyższy, wyrażały rozmaite poglądy, rozbieżne poglądy w tej sytuacji. Problem ten jednak został rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy w wyroku z 24 września 2015 roku w sprawie oznaczonej sygnaturą V CSK 667/14. Rozpoznając tę sprawę Sąd Najwyższy wskazał, że w literaturze i orzecznictwie Sądu Najwyższego pojawiły się rozbieżności dotyczące prawnego ukształtowania w sensie podmiotowym i przedmiotowym roszczenia pauliańskiego w razie zbycia korzyści przez osobę trzecią w rozumieniu artykułu 527 paragraf 1 kodeksu cywilnego i następnie serię rozporządzeń tą korzyścią na rzecz kolejnych następców prawnych szczególnych (artykuł 531 paragraf 2 kodeksu cywilnego). Utrwaliło się stanowisko, zgodnie z którym legitymację bierną w procesie pauliańskim ma wówczas ostatni nabywca korzyści, tak zwany następca szczególny, ponieważ na taką legitymację wyraźnie wskazuje artykuł 531 paragraf 2 kodeksu cywilnego. Pojawiły się przy tym kontrowersje dotyczące tego, która z następujących po sobie czynności prawnych powinna być uznana za bezskuteczną wobec wierzyciela w celu prawnego umożliwienia egzekucji z przedmiotu rozporządzenia. Czy chodzi tu o czynność prawną z udziałem dłużnika, tak zwaną czynność pierwszą, czy o czynność prawną z udziałem ostatniego nabywcy korzyści, tak zwaną czynność ostatnią. Sąd Najwyższy wskazał, że rozwiązanie pierwsze przyjęto między innymi w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2012 roku w sprawie II CSK 448/11, a z kolei za drugim rozwiązaniem wypowiedziano się w wyroku Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2013 roku w sprawie IV CSK 222/13 oraz w wyroku z dnia 19 grudnia 2006 roku w sprawie V CSK 330/06. W ocenie Sądu Najwyższego zasadne jest opowiedzenie się za poglądem drugim i Sąd rozpoznający niniejszą sprawę pogląd ten podziela. Oznacza to, że przedmiotem zaskarżenia powinna być czynność prawna, wskutek której korzyść majątkową uzyskała ta osoba, której obecnie ta korzyść przysługuje, ponieważ wyrok wydany w takiej sprawie powinien skutkować możliwością przeprowadzenia egzekucji przeciwko takiej osobie z majątku, czyli z przedmiotu, który był przedmiotem zaskarżonej czynności. Dla niniejszej sprawy oznacza to tyle, że przedmiotem zaskarżenia powinna być wyłącznie druga umowa darowizny, a zatem darowizna z 31 marca 2016 roku zawarta pomiędzy M. H. a jego rodzicami J. H. i A. H., a osobami trzecimi w tym rozumieniu są tylko państwo J. H. i A. H. i im przysługuje legitymacja procesowa w tej sprawie. Dlatego w ocenie

Sądu bezzasadne było żądanie uznania za bezskuteczną pierwszej umowy darowizny z 26 czerwca 2012 roku, co jest jednoznaczne z brakiem... z uznaniem braku legitymacji procesowej pozwanego M. H. w niniejszej sprawie i dlatego w stosunku do niego powództwo zostało oddalone. O kosztach procesu w punkcie trzecim orzeczono na podstawie artykułu 98 paragraf 1 i paragraf 2 kodeksu postępowania cywilnego. Zgodnie z artykułem 98 paragraf 1 kodeksu postępowania cywilnego strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony, koszty procesu. Zgodnie z paragrafem 3 tego przepisu do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednakże nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez Sąd osobistego stawiennictwa. Wobec tego, że powództwo w stosunku do pozwanego M. H. zostało oddalone na podstawie tego przepisu i przy uwzględnieniu treści rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie zasądzone od powoda na rzecz pozwanego koszty zastępstwa procesowego w żądanej kwocie, czyli w kwocie 3617 złotych, które obejmują wynagrodzenie adwokata określone zgodnie z paragrafem 16 tego rozporządzenia, który stanowi, że wniosek o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego i kosztów adwokackich może zawierać oświadczenie o wysokości kosztów obciążających stronę z tytułu wynagrodzenia adwokata. Zgodnie z paragrafem 2 tego rozporządzenia punkt 6 stawka wynagrodzenia adwokata w takiej sprawie wynosi 5400 złotych, ale wobec tego, że żądana..., że strona powodowa żądała kwoty niższej, czyli kwoty 3600 złotych, taka kwota została zasądzona oraz uwzględniono kwotę 17 złotych tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. O kosztach procesu w punkcie czwartym wyroku orzeczono przy uwzględnieniu artykułu 101 kpc oraz artykułu 102 kpc. Zgodnie z pierwszym z tych przepisów zwrot kosztów należy się pozwanemu pomimo uwzględnienia powództwa, jeżeli nie dał powodu do wytoczenia sprawy i uznał przy pierwszej czynności procesowej żądanie pozwu. Zgodnie z artykułem 102 kpc w wypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami procesu. Biorąc pod uwagę to, że pozwani J. H. i A. H. przy pierwszej czynności procesowej, a zatem w odpowiedzi na pozew, uznali żądanie pozwu, a wcześniej powód nie wzywał ich do zaspokojenia roszczenia, a taka możliwość była, w szczególności, że pozwani zadeklarowali tutaj przekazanie przedmiotu darowizny, czyli nieruchomości, z powrotem na dłużnika, uznać należało, że obciążanie pozwanych kosztami procesu byłoby nieuzasadnione, niesprawiedliwe i dlatego w oparciu o te przywołane przepisy Sąd nie obciążał pozwanych J. H. i A. H. kosztami procesu, mimo że w stosunku do nich powództwo zostało uwzględnione. Koniec ustnego uzasadnienia wyroku.

[**koniec części** 00:38:00.874]